

נאה דורש

פנינים ממיטב המגידים בהוצאת "יפה נוף"

שכחה - מה?

השומר לה פן תשכח את ה' אלוקיך... וזכרת את ה' אלוקיך (ח, יא-יח)

ה"שר שלום" מבצע לזא, האדמו"ר הראשון של שושלת בעלזא, היה תלמידו של רבי שלמה לוצקער, המגיד מלוצק, שהיה אחד מגדולי תלמידיו של המגיד ממעזריש.

כאשר שמע השר שלום אודות החוזה מלובלין, הוא השתוקק להתנדב אליו מקרוב, אך חשש מהקפדה של רבו. וכי רבד לא ממלא אותה, שאתה מרגיש צורך להכיר רב אחר? אולי יש בזה משום סרף של פגיעה ברבו...

מצא עצה: הוא יסע ללובלין למשך שלשה ימים בלבד, בזמן הזה יתנדב אל ה'חוזה', ולאחר מכן ישוב לעירו. בזמן קצר שכזה לא יספיק רבו לשים לב להעדרותו.

הוא נסע ללובלין ובקש להכנס אל הקדש פנימה. אך בבואו נודע לו כי אי אפשר להכנס - החוזה מלובלין אינו מקבל קהל!

אבל הזמן דוחק, הוא אינו יכול לשהות בלובלין ימים רבים עד שה'חוזה' יאות לקבל קהל. על כן החליט השר שלום לברר את הסבה מדוע אינו מקבל קהל, והאם יש סכוי שהחלטתו תשתנה בקרוב.

מי ידע זאת? איש אינו יודע, מלבד אדם אחד - היהודי הקדוש מפשיסחא, גדול התלמידים. השר שלום נגש אליו ושאל אותו: "למה הרבי אינו מקבל קהל?"

היהודי הקדוש ראה לפניו אברך בן עליה, וגלה לו: "הרבי מקבל קהל בתור צדיק. בתור צדיק הוא מיעץ, מברך, פועל ישועות וממתיק את הדינים. אבל אם הרבי עבר עברה, הרי כבר אינו צדיק - אלא ההפך... אומר בעל התניא, כי מי שעובר על עברה דרבנן הוא רשע, ומי שלא מקים מצות עשה על אחת כמה וכמה! וכיון שהרבי עבר עברה, על כן הוא מסתגר. ועד שהוא לא ירגיש שהוא שב בתשובה ונמחל לו - דלתו תשא סגורה."

הרבי מבטל נדהם: "הרבי עבר עברה?!" הוא הרהיב עז ושאל: "איזו עברה עבר הרבי?!"

אמר לו היהודי הקדוש: "הואיל ונכר עליך שאתה בר הכי, אגלה לך: הרבי עבר על מצות עשה ולא תעשה: 'השמר לה פן תשכח את ה' אלוקיך... וזכרת את ה' אלוקיך'. מצות לא תעשה - לא לשכח את הקב"ה, ומצות עשה - לזכר את הקב"ה. הרבי חי את הקב"ה, אך באחד המימים האחרונים קרה שהוא 'שכח' לרגע מהקב"ה. אמנם זה היה להרף עין, אבל בכל זאת, זהו חטא! וכי כך אפשר לקבל קהל? לכן הוא מסתגר עד שיעשה תשובה שלמה!"

שאל השר שלום: "והאם אפשר להכנס לרבי - לא כדי לבקש ממנו, אלא כדי לומר לו דבר-מה?"

אמר לו היהודי הקדוש: "אכנס אותך, אבל על אחריותך!..."

פתח היהודי הקדוש את הדלת והכניס פנימה את השר שלום, ומיד סגר אחריו את הדלת. עמד השר שלום, אברך צעיר, לפני החוזה מלובלין.

הביט בו החוזה בפליאה ושאלו: "מה רצונך?"

אמר השר שלום: "אני מבקש לומר לרבי משנה אחת. במסכת פאה (י, א) נאמר: 'העמר שיש בו סאתים ושכחו אינו שכחה, ומדוע? מפני שעתיד לזכרה. גם אם שוכחים דבר חשוב לרגע, אין זו שכחה אמיתית, כי הואיל והוא חשוב בעיני האדם - בודאי יזכר בו מיד הוסיף השר שלום ואמר: 'רבי, מילא אלו אני הייתי שוכח את הקב"ה - זו הייתה שכחה... אבל אם הרבי שוכח את הקב"ה, אין

זו שכחה, שהרי בעבור רגע כמימריה הוא ישוב ויזכר."

החוזה מלובלין נהנה מדברי השר שלום, וצוה שתמיד כשיבוא אליו תהיה הדלת פתוחה בפניו.

(רבי שלום מאיר וז"ל)

כל אחד וה"מילתא זוטרתא" שלו

ועתה ישראל מה ה' אלוקיך שאל מעמך כי אם ליראה את ה' אלוקיך (י, יב)

שואלת הגמרא (מגלה כה ע"א): וכי יראת שמים מילתא זוטרתא [דבר קטן] היא? ומישבת: כן! לגבי משה רבנו מילתא זוטרתא היא. שואלים בעלי המוסר: וכי משה רבנו מדבר רק לעצמו? והרי הוא מדבר אל כל יהודי! ואם כן הדרא קשיה לדוכתא: וכי יראת שמים דבר קטן היא?

ומבארים: משה רבנו אכן פונה לכל יהודי ואומר לו: דע לך, הקב"ה מבקש ממך את ה"מילתא זוטרתא" שלך! את מה שאתה בן יכול, לא את מה שאתה לא יכול. ומשה נותן דגמא: כמו שאצלי יראת שמים היא המילתא זוטרתא שלי, כך כל יהודי צריך לתת לקב"ה את המילתא זוטרתא שלו. עם כל הקשיים והנסיגות שיש לכל אחד - את המשהו הקטן שהוא בן מסוגל לתת - את זה הקב"ה רוצה. פלאי פלאים!

בעל תשובה באמריקה, ציר אמן, חזר בתשובה עם כל האש. הוא החליט שהוא הולך על המקסימום ותוף זמן קצר עזב את עבודתו ונכנס ללמד בכולל.

בכל שחלף הזמן, השתפשוף והתחיל לקלט שלהגיע לרמה של תלמיד חכם אמתי - הדרך ארוכה, וזה יאש אותו. בתור חלוני הוא אדם מצלח מאד, ממחה בתחומו, ופתאום כך... לא מתאים לו! החליט לעזב את הכולל ולחזור לעבודתו הקודמת.

לפני שעשה את הצעד הזה, פנה להתייעץ עם אחד מגדולי האדמו"רים, שאתו שמר על קשר, ואמר לו: "כבוד הרבי! אני לא רואה את עצמי מצליח להיות תלמיד חכם. אני רוצה לחזור לעבודה הקודמת שלי."

"במה עבדת?" שאל הרבי.

"הייתי ציר אמן, השיב.

"כמה היית מקבל על ציור שלך?"

"בממצע שבעת אלפים דולר" - סכום מכבד מאד.

"תוכל להסביר לי את שיטת עבודתך, איך אתה מגיע לציור?"

"אני מחפש מקום שיש בו נופים יפים, יושב מולו, מתרשם, מתעמק ומתרגש. אחרי זה אני מעביר את כל מה שחיותי אל הקנבס."

"יפה מאד", אמר הרבי, והמשיך: "סתם סקרנות - אם היית מביא צלם מקצועי, עם ציוד מקצועי, ומצלם צלום פנורמי של הנוף הזה. כמה אפשר לקבל על כזאת תמונה?"

"על התמונה המקצועית ביותר אפשר לקבל מאה דולר."

"אינני מבין את ההגיון", שאל הרבי. "הרי צלום של הנוף מדויק הרבה יותר מציור. מה ההגיון שעל תמונה מקבילים מאה דולר, ועל ציור שבעת אלפים?"

חיך הצייר ואמר: "בציור לא משלמים רק על מה שאתה רואה. בציור באים לידי בטוי הרגש, החוויה, הלב של הצייר, אותם הוא מצליח להביא לידי בטוי בציורו."

אמר לו הרבי: "ישמעו אונגיה מה שפירך מדבר. אם הקב"ה היה נותן לה כשרונות ויכולות להגיע לרמות של תלמיד חכם

גדול, עם זכרון צלומי - על זה משלמים בשמים מאה דולר. אבל כשאיתה נגש ללמוד כמו ציר, מתחבר לסגיה, מוציא ממנה את מה שאיתה הבנת, את חלקה בתורה - על זה משלמים בשמים אלפי דולרים".

זו הגישה! הקב"ה רוצה את ה"מילתא זוטרותא" שלך, עם הכלים שלך.

(רבי שלמה מילר שליט"א - נאה דורש)

כלי עבודתו של הרב

את ה'אלוקיך תירא (י. כ.)

אומרת הגמרא (פסחים כב ע"ב): "שמעון העמסוני היה דורש כל אתים שביתורה. כיון שהגיע ל'את ה' אלוקיך תירא' פרש. אמרו לו תלמידיו: רבי, כל אתים שדרשת מה תהא עליהן? אמר להם: כשם שקבלתי שחר על הדרשה, כך אני מקבל שחר על הפרשה. עד שבא רבי עקיבא ודרש: 'את ה' אלוקיך תירא' לרבות תלמידי חכמים".

מקשים המפרשים: מדוע המתין שמעון העמסוני עם הפרשה עד לפסוק זה, ולא פרש כבר בפסוק (שם, ה) "ואהבת את ה' אלוקיך". אדרבה שם הוא דרש את אותה דרשה: "את - לרבות תלמידי חכמים!"

התשובה היא: כשמדבר על צווי של אהבת ה', אפשר לדרש רבוי לתלמידי חכמים, מפני שיכול להיות שתהיה לאדם אהבה לתלמידי חכמים כמו שיש לו אהבה לקב"ה. אך כשזה מגיע לצווי על מורא, אחז שמעון העמסוני שאין אפשרות לרבות תלמידי חכמים, משום שלא יכול להיות שאדם יפחד מעוד מישהו חוץ מה'. זו סתירה!

משל למה הדבר דומה? אדם רואה כלב ברחוב. הוא מפחד מהכלב ועובר למדרכה ממול, אך שם הוא רואה נחש. מה הוא עושה? חוזר אל הכלב. מה קרה? הפחד מהנחש השכיח ממנו את הפחד מהכלב, כי הכלב פחות מסכן!

כמו כן, לא יכול להיות פחד מתלמידי חכמים, כי זו סתירה לפחד מהקב"ה.

כך מובא ב"חובות הלבבות" (שער אהבת ה' פרק ו) שאדם מצא חסיד אחד שהלך לישן ביער. אמר לו: האם אתה לא מפחד מחיות רעות? אמר החסיד: אני מתביש שהקב"ה יראה שאני מפחד ממישהו אחר חוץ ממנו!

ואז בא רבי עקיבא ודרש: "את ה' אלוקיך תירא", לרבות תלמידי חכמים. מה הוא הבין אחרת משמעון העמסוני?

המגיד מדובנא משיב על כך במשלי: היה פעם עור שרצה לנסע לחוץ לארץ. הוא הנפיק לעצמו דרכון, קנה פרטיס לאגיה, וכאשר הגיע זמן ההפלגה, הראה לפקיד את הדרכון והפקיד נתן לו לעבר.

"בוא אתי", אמר העור למלוה.

"והיכן הדרכון שלך?" שאל הפקיד את המלוה.

"הוא מופיע בדרכון שלי!" אמר העור.

"היכן הוא נמצא בדרכון שלך?" התפלא הפקיד. "כתוב בו רק את שמך!"

אומר לו העור: "הגע בעצמך: בדרכון שלי כתוב שאני עור ושאני יכול לנסע לחוץ לארץ. איך אני יכול לנסע בלי מלוה?"

אומר המגיד מדובנא: הקב"ה שם אותנו כאן בעולם לשבעים שנה ואמר לנו: חברה, סעו. איך נסע ואנחנו עוברים? על כרחך שאנחנו צריכים מלווים, הם תלמידי החכמים. זהו שנאמר (קהלת יא, ו) "מתוך האור וטוב לעינים". מבאר התרגום: "ובסיים נהורא דאורייתא וטב לאנהרא עינין חשיכו" (ומתוך אור התורה וטוב להאיר עינים חשוכות). אנחנו עוברים! אם הקב"ה שם אותנו פה ואמר תתקדמו, איך נתקדמו? על כרחך שצריך שיהיו לנו מלווים, ואלו התלמידי חכמים!

אם כן מדוע צריך לפחד מהם?

משום שאם לא מפחדים מתלמידי החכמים - אין להם מעמד, ואז דבריהם אינם נשמעים!

*

היה פעם יהודי שהיה מזלזל ברב הקהלה ויורד לחייו. יום אחד הוא בא לרב בעינים משפלות ואמר: "כבוד הרב, אני צריך עזרה! הבת שלי רוצה להתחתן עם גוי!"

אמר לו הרב: "תגיד לה שתבוא".

היא באה אל הרב, וזה שוחח עמה ארפות בלהט וברגש על גדל האסור עליו היא עומדת לעבר. לאחר שעתים פנתה הבחורה במבט אדיש אל הרב ושאלה: "סימת?"

הרב היה המום. "מה, לא שמעת כלום?"

אמרה לו הבת בלעג: "ממי אשמע, ממך? הרי אבא שלי למד אותי שאמה 'כלומניק'!" ותוך כדי דבור יצאה מהבית ופנתה לדרכה.

קרא הרב לאביה וספר לו משל: היה פעם רופא שהמציא חסון למחלה מדבקת ביותר. עקב היותו אדם טוב, היה הולך ממקום למקום וחלק את התרופה, וכך הציל המוני אנשים.

פעם אחת הוא עבר דרך יער, ושם תפסוהו שודדים ונטלו את כל הכסף שהיה לו. את כלי העבודה שלו זרקו לנהר. לאחר השוד, הוא המשיך בדרכו והגיע לעיר הקרובה, שם ראה המוני אנשים הממתנים לו, וביניהם ראה את ראש השודדים עם בנו הקטן. הוא נכנס לאכסניה והורה: "את ראש השודדים להכניס ראשון!"

הוא בדק את הילד ואמר לראש השודדים: "בעקרון המצאתי תרופה למחלת בנה, אך לצערי הוא עתיד למות!"

"מדוע?" התפלא ראש השודדים.

"בדרך לכאן תפסו אותי שודדים ולקחו את כלי עבודתי. לפיכך אני לא יכול לעזר לבן שלך!"

הרב פנה אל האב ואמר: "יודע אתה מה הם כלי העבודה של הרב? כבוד ויראה. אם יש כבוד לרב ויראה להמרות את פיו, אם ילד שומע כל היום בבית: 'הרב אמר', 'הרב פסק' - אז אז אפשר לבקש מהרב שינדיק אותו בדרך הטובה. אבל אם ילד שומע כל היום שהרב הוא 'כלומניק' - מה אתה מצפה שיקרה עכשו?"

ממילא, אם הקב"ה אמר שאנחנו צריכים 'מלוה' משום שאנחנו עוברים, ברור ש"את ה' אלוקיך תירא" בא לרבות תלמידי חכמים!

(רבי שלמה לונשטיין שליט"א)

תושיט עזרה כשצריכים אותה...

ובו תדבק (י. כ.)

רבי יעקב פרידמן שליט"א אמר לאחד מראשי הישיבה עצה נפלאה, איך לאסוף קסף מגבירים:

לכל גביר יש תקופות בהן הוא עולה, ותקופות אחרות בהן הוא יורד. בדרך כלל, כאשר הגביר עולה, כאשר הוא בזמני ההצלחה ורוחני גדולים - כלם באים אליו [וכמו שאמר המגיד מדובנא וצ"ל על הפסוק ביהלים (קו, מא) "וישב אביו מעוני" - כאשר הקב"ה מרים את האביון מעני והוא מתעשר, "וישם בצאן משפחות" - פתאום כלם קרובים שלו...]. אבל בתקופות ההפוכות, כשהוא יורד מנכסיו - אך אחד לא מכיר אותו.

אם תהיה חכם - אמר רבי יעקב לאותו ראש ישיבה - דווקא כשהגביר יורד מנכסיו תהיה החבר הכי טוב שלו! תשתדל לעזר לו בכל מיני אפשרויות!

למה?

כי רב הגבירים חוזרים לעצמם בהמשך, וכשהוא יחזר לעצמו - רק לך הוא יתן. כי אתה היית אתו בשעת צרה. אם כך תעשה - תראה שפרוים מזה המון!

כיום - השכינה צריכה אותנו כביכול. זו מציאות! השכינה הקדושה רוצה לראות את הצער שלנו, לראות אותנו משתתפים אתה באבל! אחרי כן, כשיבוא משיח - היא לא תצטרך אף אחד מאתנו...

היום זה הזמן להרויח בענק! קחו את העשיר שירד מגדלתו, כביכול השכינה הקדושה ירדה מגדלתה, נחבר לה הבית, והיום היא צריכה אותנו.

בואו נתאבל... נשתוקק לקרבת אלקים, לחיות עם בורא עולם! וזה מה שיתן לנו את פרטיס הכניסה להיות "זוכה ורואה בשמחתה" בעת הגאולה השלמה!

(רבי חזקיהו מישקובסקי שליט"א - נאה דורש)